

گزارش:

پیشنهاد ثبت اثر در فهرست آثار ملی

آرامگاه باباکوهی

تهیه کننده گزارش: عبدالسعید صفرزاده

دی ماه ۷۹

۱ - موقعیت طبیعی :

آرامگاه باباکوهی در کوههای شمالی شیراز، که به همین نام معروف است، واقع شده است. شهر شیراز با آب و هوایی معتدل و با وسعت ۱۰۳۰۰ کیلومتر از مناطق زلزله خیز کشور می باشد.

۲ - موقعیت فعلی :

منطقه باباکوهی از مکانهای خوش آب و هوای شیراز است که از فراز آن تمام شهر پیدا می باشد. طریق دسترسی به آرامگاه از طریق بلوار جدید الاحداث جمهوری اسلامی است که پس از طی مسافتی در حدود یک کیلومتر به صورت پیاده میسر می باشد.

۳ - تاریخچه بنا :

غیر از چند اتاق و مینایی که با فاصله کمی پایین تر از آرامگاه ساخته شده و از کارهای مؤیدالدوله طهماسب میرزا نوه فتحعلشاه قاجار است، ساختمان اصلی آرامگاه با طراحی جدید در حال ساخت می باشد. در مورد زندگی باباکوهی آمده است که وی شیخ ابو عبدا... محمد بن عبدا... معروف به باباکوهی از علماء و مشایخ صوفیه در اواخر قرن چهارم و اوایل قرن پنجم هجری است که در سال ۴۴۲ هجری درگذشته است. ابو عبدا... نواده پاکویه بوده که در بصره به خدمت ابوالحسن اشعری و در نیشابور با شیخ ابوسعید ابی الخیر و در نهاوند با ابوالعباس نهاوندی که از خلفا شیخ کبیر (ابو عبدا... خفیف) بوده ملاقات و مباحثات نموده است. در مراجعه به شیراز در کوه شمالی معتکف و پس از مرگ در همانجا مدفون می گردد.

۴ - مشخصات بنا :

همانطور که ذکر شد چند اتاق در قسمت پایین آرامگاه مربوط به دوره قاجار وجود دارد که ازادتمندان و مریدان باباکوهی در آن مسکن می نموده اند. فرم اصلی اتاقها که با طاقهای گسری و مصالح آجر و گچ و سنگ ساخته شده باکمترین تغییر به جا مانده است. بر روی سنگ قبر باباکوهی بقعه کوچکی از زمان قاجار به جا مانده بود که در سالیان اخیر تخریب و طرح ساختمان جدیدی برای آرامگاه در دست ساخت می باشد. در کنار آرامگاه باباکوهی ساختمان و مقبره کوچکی متعلق به یکی از مریدان و خادمان باباکوهی بنام کوچکعلی در سالیان اخیر ساخته شده است. سنگ قبر باباکوهی متعلق به دوره قاجار با خطوط نستعلیق و ثلث به جا مانده است.

۵ - نوع بهره برداری و خصوصیات بارز بنا:

منطقه باباکوهی به دلیل برخورداری از طبیعت و کوه از سالیان دور مکان تفریحی بوده و علاقمندان طریقت صوفیه نیز به عنوان زیارتگاه این مکان را مورد احترام می دانند. از خصوصیات بارز محل می توان به احترام و علاقه مردم بخصوص مردم شیراز نسبت به آن اشاره کرد.

۶ - عوامل تزئین شده و نوع آنها :

در آرامگاه کوچکعلی از تزئینات کاشیکاری استفاده شده و در اتاقهای دوره قاجار تزئینات وجود ندارد.

۷ - نوع مالکیت بنا و مشخصات ثبت آن در ردیف آثار تاریخی

مالکیت بنا اوقافی است و تاکنون در فهرست آثار ملی به ثبت نرسیده است.

۸ - اقدامات انجام شده در مورد بنا با ذکر مشخصات :

بنا توسط اداره اوقاف در دست تعمیر و ساخت می باشد.

۹ - توضیح ضروری و اختصاصی بنا :

ثبت این مجموعه به دلیل سابقه شخصیت بابا کریمی و علاقه و احترام مردم نسبت به این مکان و جایگاه فرهنگی آن ضروری می باشد.

اشاره به اقداماتی که در دوره های گذشته روی بنا انجام شده است.

۱ - توسعه و یا تعمیرات دخل و تصرف انجام شده تاکنون :

تمام مجموعه توسط اداره اوقاف مورد مرمت و ساخت قرار گرفته است.

قنارک پیوست

۱- نگشای بنا

عکس شماره

عکس شماره

توضیح عکس و برداشت آن کتیبه ساخته شده جهت آراسته ناباکوهی

توضیح عکس و برداشت آن نمای کلی سینه کوهستانی و محیط اطراف

عالمی ادارہ

کنز شری

الف: شرایط ثبت

- 1- " اثر " همین بار فنی فرهنگی-تاریخی مقطعی از تاریخ کشور و با ارتباطات فرهنگی تاریخی کشور با دیگر جوامع و کشورها باشد .
- 2- " اثر " متعلق یا در ارتباط با شخصیت های برجسته تاریخ کشور بوده و یا نشانگر گوشه ای از زندگی ، فعالیت یا آثار آنان باشد.
- 3- " اثر " در سطح ملی یا بین المللی " شاخص " " یک " مبداء تاریخی " یا نقطه عطف " در تاریخ انسان با دست ساخته های او و یا حرکتی فرهنگی تاریخی باشد.
- 4- اثر در سطح ملی یا بین المللی حاوی اطلاعات جامعی از تاریخ و معارف انسانی " فرهنگ و تمدن بشری " " تاریخ علوم و فنون و هنرها " باشد و یا " نقش تعیین کننده ای " را در این زمینه ها ایفا نماید.
- 5- " اثر " مکمل تعیین کننده ای برای مجموعه اسناد و مدارک و شواهد تاریخی دیگر و حلقه های پر کننده حلقه اطلاعات و اسناد و مدارک فرهنگی تاریخی در یک دوره یا موضوع یا مجموعه باشد.
- 6- " اثر " نزد عامه مردم و عرف مورد احترام و یا توجه خاص باشد.

مقبره شیخ علی باباکوهی

شماره بنا

۱- موقعیت طبیعی

فراتر از مناطق شمالی شیراز ، منطقه معتدل ، مشرف برجسته شیراز ، در منطقه کوه باباکوهی

۲- موقعیت انسانی

موقعیت فعلی : ارتفاع شمالی شیراز خارج از بافت شهری شیراز

۳- تاریخچه بنا

تاریخچه بنا و نام حقیقی و اسمی که به آن شهرت دارد شیخ علی باباکوهی معروف به ابو عبدالله محمدرضا عرفای نامدار قرن ۴ و ۵ هجری است ، معروف به مقبره باباکوهی ، به سال ۴۴۲ و فات و در سلسله دیلمیان بنای فوق ساخته شد

۱- مشخصات بنا

نوع بنا: ...

مشخصات بنا - بنا به شکل مربع بوده و از ملات گل و گچ به شکل ساده ساخته شده است .

Blank lines for notes or details.

۲- نوع بهره برداری و خصوصیات بارز بنا .

نوع بهره برداری و خصوصیات بارز آنها بهره برداری کنونی مذهبی و درج سوار آن دستوران ساخته شده است که کاربری فعلی را مذهبی - سیاحتی نموده است

Blank lines for notes or details.

۳- عوامل تخریب شده و نوع آنها .

تخریبات ندارد

Blank lines for notes or details.

۷- نوع مالکیت بنا و مشخصات ثبت آن در ردیف آثار تاریخی

به ثبت نرسیده است و در مالکیت اوقاف است

۸- اقدامات انجام شده در مورد بناهاذکر مشخصات .

بنا فاقد حریم بوده و ساخت و ساز جدید در پیرامون مقبره صورت گرفته است

۹- توضیح ضروری و اختصامی بنا

خطر ترتیب مقبره را تهدید می نماید که بایستی تسهیلات تعمیرات این اقدام نمود ، مقبره بشدت مورد نظرهازل تصوف شیراز می باشد .

بهاکوهی

در دامنه کوههای شمالی شهر شیراز در ارتفاعات بالای باغ تخت مرکز بهاد ارتش شاهنشاهی
محل است که آن را بهاکوهی میگویند در دامنه این کوه ناریسیمی است که محل عبادت فرسها
بوده است کتی بالا تر و اخاق و ایوانی با سنگ و گچ ساخته اند و مشهور چشمه آب باریکی است
که حوضی در جلوی آن دیده میشود . قدری بالا تر از این چشمه و اخاقها اخاقی است که در آن مزار
عارف کامل شیخ ابوسعید الله محمد بن عبدالله معروف به این بهاکوهی و مشهور بهاکوهی قرار دارد
در صفحه ۷۲ و کتاب فارسی ناصری مطالبی در این مورد نوشته شده که معنی آن نقل
میکرد :

(در کتاب مزارات شیراز نوشته است شیخ ابوسعید الله محمد معروف بهاکوهی مستجمع غماهی
حمید بود صافرتها نموده خدمت علماء و مشایخ رسیده در او اخر عمرش شیراز آمد در مفازه از کوه
صبوی شیراز تنزوی گردیده عمر خود را در عبادت خدای تعالی به پایان رسانیده در سال ۲۲۰ و وفات یافت
در همان مفازه مدفون گردید و آنچه در زمان نگاشتن این فارسی نامه باقی مانده همان مفازه است و تبری
در آن شاه نیست و در بلندی این مفازه چشمه آبی است و چند حجره و ایوانی بر سر آن چشمه
ساخته اند و در بلندی آن چشمه و عمارت تبری است مشهور بهاکوهی و حضرت شاهزاده محمد الدوله
طیما سیمیرا تاجار و والی سلطنت فارس در سال ۲۲۵ گنبد و حجره بر این تهر ساخت و تا کنون به آبادی
باقی است)

در مورد شرح زندگی بهاکوهی شادروان فرست الدوله در کتاب آثار عجم چنین مینویسد (از قد صای
مشایخ است در خدمت اصحاب کمال یکسب علوم و فناییل اشتغال داشته و از جمله مریدان شیخ
ابوسعید الله خلیف مشهور به شیخ گنبر بود در اقصی بلاد سفرها نمود و شیخ ابوسعید ابوالخیر را در
نیشابور دیده و بحث هادریان ایشان رفته پس به شیراز مراجعت و در مفازه ای که الحال بر آن
بقعه ساخته اند و تهر است اقامت کرده و طعمای صوفیه نزد وی شرد و میگرداند و استعداد میخواست
گویند هر چه می یافت در راه خدای صرف میکرد و بقره و سایر کتب شاعیه داده و تهریب یکصد سال خسر
اند

نمود و در سنه ۴۴۲ هجری وفات نمود (

اطاق کوچکی که تیرا با کوهی در آن قرار دارد نایب هرگونه تزیینات میباشد و با سنگ و گچ بنا گردید .

اطاق قبر شیخ دارای نگین است که با سنگهای طبیعی کوه و گچ طاق زین گردید این بنا از بناهای

دوره دیلمیان محسوب میگردد و با با کوهی در دوره سلطنت احمد اول دیلمی میزیست و بنا با چینه شهر

است ساختمان مذکور احمد اول دیلمی بنا نمود . از نظر شکل ساختمان مذکور بناها در دوره دیلمی

باین شباهت نیست و از سنگهای طبیعی کوهستان و گچ بنا گردید

با با کوهی در دوره شش تن از پادشاهان آل بویه در فارس زندگی میکرد که بترتیب عبارتند از احمد اول دیلمی

دیلمی (۳۳۸-۳۷۲ هجری قمری) شرف الدوله (۳۷۲-۳۷۹ ه . ق) و مصمّم الدوله

۳۷۹-۴۰۳ بر روی مدفن شیخ کورن گوشه شرقی اطاق قرار دارد سنگ قبر بسیار جالبی بوسیله فرهاد

میرزا معتد اول دیلمی والی فارس تهیه و نصب گردید که کتیبه زیر آن نقر گردید .

هُوَ الَّذِي بِحَسْبِ وَبِهِتِ قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي كِتَابِهِ الْكَرِيمِ إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا حَمَ

يَخْرَفُونَ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَلُوكُنَا تَحْتَ أَعْيُنِ رَحْمَةِ اللَّهِ الْعَظِيمِ مِنْ خَلْقِهِ وَ

الْمُتَأَخِّرِينَ وَحَشَرَهُمُ اللَّهُ بِمَالِهِمْ وَالْمَدْفُونِينَ وَالشَّهَادَةَ وَالْمَالِحِينَ وَحَسَنَ أَوْلِيَاءِكَ رَبَّنَا فَانْبِهَانَا وَ

الذَّيْمَةَ حَلًّا لِلْعَمِيرِ وَهَاتُوا فِيهَا عَمِيرَ أَصْحَابِ الْقَبْرِ وَاسْتَغْلِقُوا بِمِوْبَانِهِمْ عَنْ سَائِرِ الْعَمِيرِ وَاسْتَعَاذُوا

بِاللَّهِ مِنَ الشَّرِّ تَعْمُنُ عَلَيْهِمْ بِذِكْرِ اللَّهِ الْآبِذِكْرُ اللَّهُ تَعْمُنُ الْقُلُوبُ)

در سال جاری تعمیرات جالبی بوسیله اداره کل اوقاف فارس و بنا در علیج فارس در بنای بزمه با با کوهی

و ساختمان زیرین آن بحمل آمد . با مهابت و در وقت هائی که احتیاج به تعمیر داشت ترجیح گردید .

تعمیرت شطرنج و ساختمان زه کنی و از نفوذ رطوبت جلوگیری بحمل آمد با با کوهی دیوانی نیز دارد که به

چاپ رسیده است .

بازدید از بنای کورن

* ترجمه متن سنگ قبر

اوجنان کسی است که زندگیش کند و میراند گفت خداوند بلند مقام تعالی در قرآن کریم برزندگان خدا

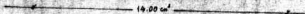
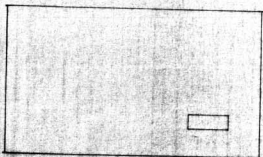
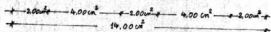
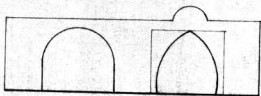
ترس برای آنها نیست و نگران نیز نخواهند و فرمود پیش میرا که درود خداوند بر او باد همانا که عسکری

بلند مقام باد شاهان زیر سایه رحمت خداوند ند چه آنهاست که پیش از این وجه آنهاست که بعد از این

خواهند بود و آنان را جزو پسران راست گویان و شهیدان در راه خدا و نیکوکاران قرار
دادند و آنان را مانند یک دوست تحسین نمود و ایشان را نیار اصلی برای عبور قرار دادند
و زندگی آنان مانند اصحاب نبی بود و مشغول به صیقل نفسهای خود از سایر صیوب بودند
و بنا به خدا بردند از شرفیفته و مآلین بود قلبهای آنها بگذراند همیشه قلبها
اشعنان پیدا خواهد نمود و قتی که ذکر خدا را بجا آورد .

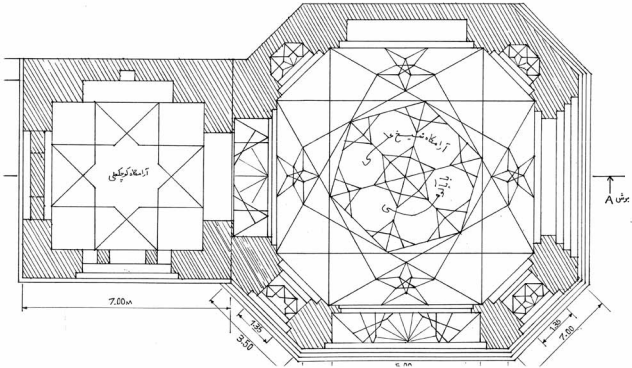
بِقَدَمِ احقرام . الله تالی استغفری

الحقیر

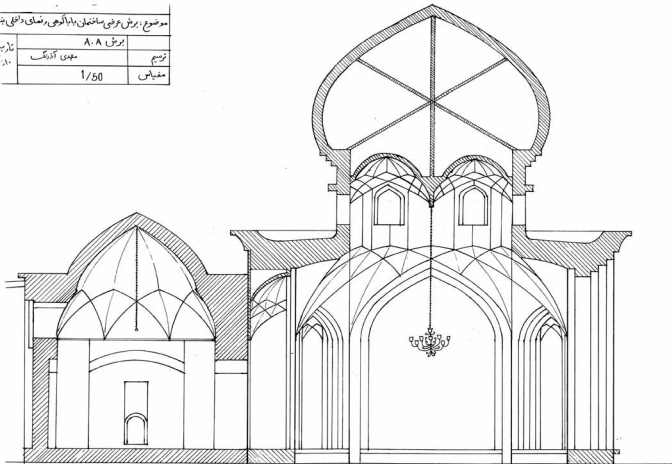
Designed:	Dr. Arch. A. SALEK	دکتر ابراهيم السليک
Drawn:	A. ESLAMY	اکامي اسلمی
Scale:	1:100	1/100
Date:	21.10.23	21-10-23
Approved:	امضاء المهندس ابراهيم السليک امضاء المهندس احمد السليک	

موضوع: مقطع و پراچانهای کاربردی سقف بتوسهای داد		
نوع	برش B.B	
	توسیم	
	مقیاس	1/50

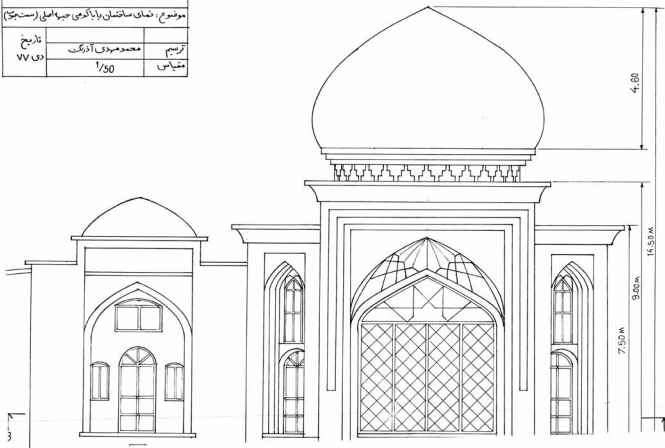

موضوع: برش عرضی ساختمان باب‌آلکوه رضای داخلی پد		
نارِب	۸۰۸	برش
۱۰	مهدی آذرنگ	ترسیم
	1/50	مقیاس

سازمان اوقاف و امور خیریه - تهران -		
موضوع: نمای ساختمان با آجرهای حبه‌املی (سنتی)		
تاریخ	مهندس مودی آذرنگ	ترسیم
دی ۷۷		

به کوهی که در غرب تنگه الله اکبر واقع است
کوه بابا کوهی یا کوه سیوی می‌گویند.

در دامنه این کوه غار بزرگی قرار دارد که به نظر
می‌رسد قبلاً یکی از مقاصد زهد و عرفا بوده
است. همچنین غار دیگری وجود دارد که چشمه
آب باریکی در کنار آن است و در جلوی آن
ایوان سنگی است که حوضی در آن ساخته‌اند.
وجود چند درخت و چند اتاق سنگی و گچی در
کنار ایوان از دیگر ویژگی‌های این بناست. کسی
بالاتر از این چشمه و اتاقها اتاق دیگری واقع
است که در آن مقبره‌ها عرف معروف شیرازی،
ابو عبدالله محمد بن عبدالله معروف به ابن بابویه
و مشهور به باباکوهی قرار دارد که در سال ۲۲۲
هجری قمری وفات یافت.